

Betimleme Yöntemi

Yaşar Tonta

tonta@hacettepe.edu.tr

yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2009/bby606/

- Betimleme Araştırmasına Uygun Konular
- Betimleme Araştırmasında Ne Sorulur?
- Soru Sorma İlkeleri
- Anket Hazırlama
- Posta Anketleri
- Görüşme (Mülakat)
- Telefonla Anket
- Yeni Teknolojiler ve Betimleme Araştırması
- Farklı Betimleme Yöntemlerinin Karşılaştırılması
- Betimleme Araştırmasının Güçlü ve Zayıf Yönleri
- İkincil Analiz
- Veri kodlama

- “Survey”, “surveillance”, “sürveyan” (gözetmen, gözetici)
- Nüfus sayımları
 - “After the plague the Lord said to Moses and to Eleazar the son of Aaron, the priest, ‘Take a census of all the congregation of the people of Israel, from twenty old and upward.’” (İncil, Eski Ahit)
 - Domesday Book, 1085, İngiltere
- Toplumsal survey’lerden modern nicel betimleme araştırmalarına
 - İstatistiksel örneklem teknikleri
 - Ölçekler ve indeksler
 - Survey’lerin uygulamalı alanlara kayması (pazar araştırmaları)
 - Saygın, bilimsel bir yöntem haline gelmesi

1950 Sonrası Betimleme Araştırmaları Niçin Geliřti?

- Bilgisayarlar
- Örgütler
- Veri depolama
- Destek
- Yöntem

Kaynak: Neuman, s. 275

- Tanımlayıcı
- Ön araştırma
- Açıklayıcı

- **Davranıř**
 - Geçen seçimde oy kullandınız mı? Diřlerinizi ne kadar sık fıralıyorsunuz?
- **Tutum/İnanç/Görüşler**
 - Ülkemizin en önemli sorunu sizce nedir?
- **Özellikler**
 - Yaşınız? Medeni durumunuz? Üye olduğunuz dernekler?
- **Beklentiler**
 - Gelecek yıl araba almayı düşünüyor musunuz? Sizce Ankara'nın nüfusu artar mı, azalır mı, yoksa aynı mı kalır?
- **Öz sınıflandırma**
 - Kendinizi nasıl sınıflandırırsınız? Liberal, ılımlı, tutucu? Ailenizi hangi sosyal sınıfa koyarsınız?
- **Bilgi**
 - BM Genel Sekreteri kimdir? BM Genel Merkezi nerededir?

- **1. Adım**
 - Hipotezleri geliştir; Survey türüne (posta, telefon, vs.) karar ver; Soruları hazırla; Yanıt kategorilerini oluştur; Sayfa düzenini tasarla
- **2. Adım**
 - Verilerin nasıl kaydedileceği planla; Pilot test yap
- **3. Adım**
 - Hedef evrene karar ver; Örneklem çerçevesini bul; Örneklem büyüklüğüne karar ver; Örneklem seç
- **4. Adım**
 - Denekleri bul; Görüşmeleri yap; Verileri dikkatle kaydet
- **5. Adım**
 - Verileri bilgisayara gir; Tüm verileri kontrol et; İstatistik testleri yap
- **6. Adım**
 - Araştırma raporunda yöntem ve bulguları tanımla; Bulguları başkalarının eleştirisi ve değerlendirmelerine sun

- Uygun soru formları seçilmeli
- Sorular açık ve anlaşılır olmalı
- Bir soruda iki ayrı şey hakkında bilgi toplamaya çalışılmamalı
- Cevap verenler ehil (kompetan) olmalı

- Next question: I believe that life is a constant striving for balance, requiring tradeoffs between morality and necessity, within a cyclic pattern of joy and sadness, forging a trail of bittersweet memories until one slips, inevitably, into the jaws of death. Agree or disagree?”

Kaynak: Neuman, s. 277

- Cevap verenler istekli olmalı
- Sorular ilgili olmalı
- Sorular kısa olmalı
- Olumsuz sorulardan kaçınılmalı
- Önyargılı sorulardan ve terimlerden kaçınılmalı

Rahatsız olanların

<u>Konu</u>	<u>yüzdesi</u>
• Mastürbasyon	56
• Seks	42
• Uyuşturucu kullanımı	42
• İçki	31
• Gelir	12
• Kumar	10

- Eksik
- Abartılı
- Yanlış
- Toplumsal arzu edilirlilik önyargısı
- Bilgi soruları

Aşağıdaki Ankara Milletvekillerinden Hangilerini Tanıyorsunuz?

Cemil Çiçek
Abdülkadir Aksu
Ali Babacan
Beşir Atalay
Ertuğrul Günay
Y. Tuğrul Türkeş
M. Zafer Çağlayan
İlhan Kesici
Ali Topuz

Cemil Çiçek
Abdülkadir Aksu (İst.)
Ali Babacan
Beşir Atalay
Ertuğrul Günay (İst.)
Y. Tuğrul Türkeş
M. Zafer Çağlayan
İlhan Kesici (İst.)
Ali Topuz (İst.)

- **Önder Sav CHP**
- **Eşref Erdem CHP**
- **Mehmet Emrehan Halıcı**
- **Nesrin Baytok CHP**
- **Hakkı Suha Okay CHP**
- **Yıldırım Tuğrul Türkeş MHP**
- **Bekir Aksoy MHP**
- **Cemil Çiçek AKP**
- **Ali Babacan AKP**
- **Bülent Gedikli AKP**
- **Nazmi Haluk Özdalga AKP**
- **Zeynep Dağı AKP**
- **Mehmet Zekai Özcan AKP**
- **Faruk Koca AKP**
- **Burhan Kayatürk AKP**
- **Yılmaz Ateş CHP**
- **Zekeriya Akıncı CHP**
- **Mücahit Pehlivan CHP**
- **Tekin Bingöl CHP**
- **Ahmet Deniz Bölükbaşı MHP**
- **Mustafa Cihan Paçacı MHP**
- **Beşir Atalay AKP**
- **Salih Kapusuz AKP**
- **Mehmet Zafer Çağlayan AKP**
- **Mustafa Said Yazıcıoğlu AKP**
- **Ahmet İyimaya AKP**
- **Reha Denemeç AKP**
- **Haluk İpek AKP**
- **Aşkın Asan AKP**

- Her satıra bir soru sorulmalı
- Gerektiğinde şartlı sorular sorulmalı
- Matris soruları kolayca yanıtlanabilecek şekilde biçimlendirilmeli
- Soruların sıralanmasıyla ilgili hususlara dikkat edilmeli
- Anketi yanıtlayanlar için talimat hazırlanmalı
- Ön test yapılmalı

- Posta yoluyla
- Kapı kapı gezerek
- Dönüşlerin izlenmesi
- Anımsatma mektupları

- %50 - analiz ve rapor için uygun
- %60 - iyi
- %70 – çok iyi

- Görüşmecinin rolü
- Görüşme yapılacak kişilerinkine benzer giyinilmeli
- Ankete önceden hazırlanılmalı ve sorulara aşına olunmalı
- Sorular aynen yazıldığı gibi sorulmalı
- Cevaplar aynen kaydedilmeli
- Cevap almak için gerektiğinde teşvik edilmeli

- Genel ilkelerin ve prosedürlerin tartışılması
- Zor ya da karmaşık durumların nasıl halledileceği tanımlanmalı
- Gösteri amaçlı görüşmeler yapılmalı
- “Gerçek” görüşmeler yapılmalı

Avantajları:

- Para ve zaman
- Veri toplamada denetim

Dezavantajları:

- Gerçekte reklam kampanyaları
- Mesaj bırakma makineleri

- Bilgisayar yardımıyla yapılan kişisel görüşmeler
- Bilgisayar yardımıyla yapılan görüşmeler
- Bilgisayara dayalı anketler
- Web anketleri
- Dokunmatik veri giriři
- Ses tanıma

- Büyük bir kitlenin (evren) özelliklerini tanımlamada yararlı
- Büyük örneklem seçmeye olanak sağlıyor
- Toplanan verilerin standart olması
- Esnek – bir konuda birçok soru sorulabilir
- Güvenilirliği yüksek

- Nadiren toplumsal yaşam bağlamında gerçekleştirilir
- Bazı yönlerden esnek değildir
- Yapay
- Geçerliđi zayıf

- Bir araştırmacı tarafından toplanan ve işlenen verilerin başka bir araştırmacı tarafından genellikle farklı bir amaçla analiz edilmesine dayanan araştırma t¼r¼
- Ucuz veri toplama y¼ntemi
- Geçerlik sorunu

- Sürekli ölçekler
- Tekli ölçekler
 - Kategorili ölçekler
 - Sıralama ölçekleri
 - Sabit toplam ölçekleri
 - Grafik ölçekler
 - İkili karşılaştırma ölçekleri
- Çoklu ölçekler
 - Likert ölçeği
 - Semantik farklılıklar ölçeği
 - Stapel ölçeği

Temel Terimler

- **Cevaplayıcı**
Anket/görüşme sorularına yanıt vererek analiz için veri sağlayan kişi
- **Anket**
Analiz için yararlı olacak bilgi toplamak için tasarlanmış enstrüman

- **Açık uçlu sorular**

Cevaplayıcının soruya kendi cevabını vermesi istenir

“Mesleğiniz nedir?” _____

- **Kapalı uçlu sorular**

Cevaplayıcının araştırmacının sağladığı cevaplar arasından seçme yapması istenir

“Mesleğiniz nedir?”

İşçi

Memur

Öğretmen

Mühendis

Diğer (Açıklayınız) _____

- **Önyargı**
Cevaplayıcıların soruları belli bir şekilde cevaplamasına yol açan sorular
- **Şartlı soru**
Bazı sorulara verilen cevaplara bağlı olarak sadece belli cevaplayıcıların yanıtlaması istenen soru

- **Cevap oranı**
Ankete cevap veren kişi sayısının
örnekleme seçilen kişi sayısına oranı
- **Görüşme**
Görüşmecinin cevaplayıcıya sorular
sormasına dayanan veri toplama tekniği

- **Teşvik**

Daha ayrıntılı cevap isteği

- **İkincil analiz**

Bir araştırmacı tarafından toplanan ve işlenen verilerin başka bir araştırmacı tarafından genellikle farklı bir amaçla analiz edilmesine dayanan araştırma türü

Betimleme Yöntemi

Yaşar Tonta

tonta@hacettepe.edu.tr

yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2009/bby606/